

1407-041

Gedeeltelijke verplaatsing waterwinning Wierden

Richtlijnen voor het milieueffectrapport

mei 2005

*Gedeeltelijke verplaatsing waterwinning
Wierden*

Richtlijnen voor het milieueffectrapport

Besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel

3 mei 2005, kenmerk WB/2005/0633

Mei 2005

Colofon

Datum

3 mei 2005

Auteur

B.M. Groenhof / C.J.M. Ooms

Project/kenmerk

Besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 3 mei 2005, kenmerk WB/2005/0633

Inlichtingen bij

drs. C.J.M. Ooms

B.M. Groenhof

eenheid Water en Bodem

038-425 15 21

038-425 15 31

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 425 25 25

Fax 038 425 48 41

www.prv-overijssel.nl

Postbus@prv-overijssel.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Hoofdpunten van de Richtlijnen	7
3	Beleidskader, doel en locatiekeuze	9
4	Voorgenomen activiteit en alternatieven	10
4.1	Voorgenomen activiteit	10
4.2	Referentie: nulalternatief en autonome ontwikkeling	10
4.3	Alternatieven en meest milieuvriendelijk alternatief	11
5	Milieuaspecten	12
5.1	Algemeen	12
5.2	Bodem en Water	12
5.3	Natuur	12
5.4	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	13
5.5	Overige aspecten	13
6	Overige onderdelen van het MER	15

1 *Inleiding*

Het waterleidingbedrijf Vitens N.V. heeft het voornemen om de waterwinning in Wierden gedeeltelijk te verplaatsen naar een nieuw puttenveld nabij Rectum-Ypelo. Een deel van het bestaande puttenveld nabij het pompstation Wierden wordt op termijn gesloten. Er wordt beoogd de waterwinning voor de toekomst veilig te stellen en ruimte te creëren voor de westelijke randweg om Wierden en het natuurgebied het Wierdense veld minder te beïnvloeden. Gedeputeerde Staten van Overijssel zijn bevoegd gezag inzake de Grondwaterwet.

Bij brief van 14 december 2004 heeft ons college de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER). De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 253 d.d. 30 december 2004.

Op 18 februari 2005 heeft de Commissie advies uitgebracht. De Commissie bedoelt in haar advies aan te geven welke informatie het MER moet bieden om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat het advies niet zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de startnotitie moet worden gelezen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen. In haar advies heeft de Commissie verwezen naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren heeft gebracht over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Wij hebben het advies van de Commissie vrijwel ongewijzigd overgenomen. Daar waar wij een toevoeging hebben gedaan dan wel nadrukkelijk afwijken van het advies is dit aangegeven. Dit heeft tot gevolg dat de richtlijnen, zoals deze door ons zijn vastgesteld, voortbouwen op de Startnotitie. De Startnotitie maakt daardoor deel uit van de richtlijnen. Bij de toetsing van het milieueffectrapport aan de richtlijnen dient daarom ook getoetst te worden aan de Startnotitie.

2 *Hoofdpunten van de Richtlijnen*

Het MER moet zich in het bijzonder richten op die (milieu-)informatie die relevant is voor de besluitvorming. Ons college beschouwt het MER als een belangrijk document in de communicatie met betrokkenen in het plangebied en wij zien daarin de onderstaande punten als essentieel.

Waterhuishouding

Maak op basis van een hydrologische systeemanalyse het functioneren van het water(huishoudings)systeem duidelijk. Maak daarbij duidelijk welke rol de buffer- en inundatiegebieden spelen in het voornemen en hoe deze gaan functioneren. Geef in het MER aan welke maatregelen door initiatiefnemer en door anderen worden genomen. Beschrijf op basis van de verandering van (grond)waterstanden de effecten van zowel verdroging als vernatting.

Referentie

In het MER moet de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. In dit geval is dit de voortgang van de waterwinning in Wierden volgens de bestaande onttrekkingsvergunning en in ieder geval de realisatie van het project "De Doorbraak". Het in de startnotitie voorgestelde "herverdelingsalternatief" kan niet als referentie worden genomen aangezien in dit alternatief al sprake is van een verplaatsing van de winning naar het nieuwe puttenveld.

Samenvatting en presentatie

Neem in het MER een zelfstandig leesbare samenvatting op die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor de bestuurlijke besluitvorming.

3 *Beleidskader, doel en locatiekeuze*

In hoofdstuk 3 van de startnotitie wordt de wetgeving en het bestaande beleid goed weergegeven. Deze kan overgenomen worden in het MER.

In de startnotitie wordt als doel aangegeven een duurzaam veilige waterwinning van 8 miljoen m³/jaar in Wierden. Daarbij wordt aangegeven dat de locatiekeuze al gemaakt is op basis van onderzoek voor de m.e.r. Drinkwatervoorziening Noord-oost Twente¹. In het MER moet duidelijk het belang van de grondwaterwinning in Wierden worden uitgelegd in relatie tot de kwetsbaarheid van de grondwaterwinningen in Twente, het beleid van Vitens N.V. en de mogelijkheden voor waterwinning in Salland en Noord-Oost Twente. In het MER moet daarmee duidelijk en inzichtelijk worden waarom:

- de waterwinning op de huidige locatie (deels) verplaatst moet worden;
- een volledige verplaatsing van de winning niet wenselijk of mogelijk is;
- gekozen is voor een gedeeltelijke verplaatsing van de waterwinning bij Wierden;

geef daarbij aan waarom gekozen is voor een grondwaterwinning in plaats van een oeverinfiltratiewinning.

---

¹ MER drinkwatervoorziening Noord-oost Twente, Fase 1: locatiekeuze. DHV, 2002.

4 Voorgenomen activiteit en alternatieven

4.1 Voorgenomen activiteit

Voor gedeeltelijke verplaatsing van de waterwinning op de locatie Wierden wordt in de startnotitie een nieuw puttenveld en daaraan gekoppelde buffergebieden gepresenteerd. De buffer- en infiltratiegebieden zijn integraal onderdeel van de voorgenomen activiteit maar behoeven nog verdere concretisering. Presenteer in het MER de randvoorwaarden en onderbouw hoe tot de keuze van de locatie is gekomen voor het nieuwe puttenveld en de bufferzones².

Maak bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit in ieder geval een onderscheid naar de deelactiviteit:

- waterwinning: ligging van de nieuwe winputten, winhoeveelheden en verdeling van de winning over de verschillende puttenvelden;
- buffergebieden: inrichting en beheer die nodig is om hydrologische effectiviteit te waarborgen, afhankelijkheid van anderen³.

Daarbij dient eveneens aandacht te worden besteed aan nevenactiviteiten, zoals het tracé voor de transportleiding.

Geef daarbij in het MER aan welke maatregelen onderdeel zijn van de voorgenomen activiteit en welke maatregelen als mitigerend en compenserend dienen te worden beschouwd. Een duidelijke beschrijving van de functie van de maatregel en de inrichting van gebieden is voor een eenduidig begrip noodzakelijk. Daarbij dient in het MER tevens aangegeven te worden op welke wijze de maatregelen, die een afhankelijkheid kennen van derden, uitgevoerd worden. Dit geldt in het bijzonder voor de inrichting en het functioneren van de buffergebieden.

4.2 Referentie: nulalternatief en autonome ontwikkeling

In het MER moet de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. In dit geval is dit de voortgang van de waterwinning in Wierden volgens de bestaande onttrekkingsvergunning en in ieder geval de realisatie van het project "De Doorbraak".

² De onderbouwing van de gemaakte keuzes is slechts deels te vinden in bijlage 3 van de startnotitie. Onduidelijk blijft bijvoorbeeld waar de 25-jaarszones liggen en de verlagingsgebieden van de verschillende scenario's; waar liggen de hoofdgasleidingen en de hoge archeologische waarden waarover gesproken wordt.

³ In de startnotitie wordt gesproken over vrijwillige (tijdelijke) medewerking van andere grondeigenaren en van maatregelen te nemen door andere partijen zoals het waterschap. Tevens geeft de inspraak (bijlage 4, nummer 3) weer dat hierover nog niet in alle gevallen overeenstemming is.

Het in de startnotitie voorgestelde "herverdelingsalternatief" kan niet als referentie worden genomen aangezien in dit alternatief al sprake is van een verplaatsing van de winning naar het nieuwe puttenveld.

4.3 Alternatieven en meest milieuvriendelijk alternatief

In de startnotitie is voorgesteld om alleen bij zwaarwegende redenen van het te ontwikkelen meest milieuvriendelijk alternatief (mma) af te wijken. Er is daarmee op voorhand een hoog ambitieniveau geformuleerd. Dit houdt in dat:

- op basis van de belangrijkste aspecten eerst een mma wordt ontwikkeld;
- vervolgens wordt gestreefd naar het handhaven van zoveel mogelijk elementen ervan in het voorkeursalternatief.

In de alternatiefontwikkeling dient specifiek aandacht te zijn voor:

- het voorkomen van aantasting van archeologische, aardkundige en geomorfologische waarden;
- de landschappelijke inrichting en;
- de toename van natuurwaarden.

Beschrijf op welke punten het MMA en de alternatieven passen binnen de vastgestelde gebiedsvisie. Beschrijf op welke wijze met deze afwijkingen wordt omgegaan.

5 Milieuaspecten

5.1 Algemeen

Maak bij de effectbepaling een onderscheid tussen de effecten van de verplaatsing van de waterwinning en de effecten van de buffergebieden. Geef daarbij de (on)zekerheid weer van het optreden van deze effecten⁴. In de referentiesituatie wordt rekening gehouden met de autonome ontwikkeling van de "De Doorbraak". Beschrijf wat de gevolgen zijn van het niet op tijd gereed komen van de "De Doorbraak" voor het functioneren van de buffergebieden. Geef daarbij ook aan wat de milieugevolgen zijn voor andere belangen gedurende deze tijdelijke situatie.

5.2 Bodem en Water

In de startnotitie is duidelijk aangegeven op welke wijze, met welk instrumentarium en welke effecten op het watersysteem in beeld worden gebracht voor de huidige situatie, de autonome ontwikkelingen en de alternatieven. In aanvulling daarop, dienen de volgende punten te worden beschouwd:

- een hydrologische systeemanalyse en enkele systeemschetsen gericht op het in beeld brengen van het functioneren van het systeem waardoor inzichtelijk wordt welke veranderingen plaatsvinden als gevolg van de voorgenomen activiteit. Daarbij moet tevens duidelijk worden welke rol de bufferzones spelen in dit initiatief en hoe deze bufferzones functioneren;
- naast de situatie met hoge waterstanden dient ook de situatie van droogte in beeld te worden gebracht. Maak inzichtelijk of waterlopen, brongebieden of geïsoleerde oppervlaktewateren kunnen droogvallen als gevolg van de grondwateronttrekking in de situatie dat de buffers leeg zijn;
- de verandering van de ligging en omvang van het intrekgebied van de winning.

5.3 Natuur

Presenteer in het MER de natuurwaarden die nu voorkomen in het studiegebied. Ga hierbij specifiek in op de natuurgebieden het Wierdense veld (Habitatrichtlijn-gebied), Barvoorde en het Mokkelengoor. Geef aan wat voor met name het Wierdense veld de kwalificerende habitat(s) en soorten zijn.

⁴ Dit gaat om de onzekerheid van effecten die afhankelijk zijn van natuurlijke processen zoals regenval maar ook om (het uitblijven van) effecten van maatregelen die afhankelijk zijn van de medewerking van anderen. Geef ook aan wat de effecten zijn als deze medewerking door derden niet tot stand komt of later wegvalt.

Maak op basis van de hydrologische systeemanalyse een doorvertaling naar de ecohydrologische effecten. Beschrijf de effecten van:

- stijgende of dalende (grond)waterstanden;
- veranderingen in de waterkwaliteit;
- het (meer frequent) droogvallen van waterlopen, brongebieden of geïsoleerde oppervlakte wateren;
- de eventuele effecten van vernatting op waardevolle droge natuurwaarden;
- de effecten van de buffergebieden op de leefbaarheid in de omgeving door de verandering in bijvoorbeeld de insectenpopulatie. Dit is een toevoeging ten opzichte van de adviesrichtlijnen van de Commissie MER.

Beschrijf zowel de negatieve als de positieve gevolgen voor natuur. Het MER kan volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de *doelsoorten* van het natuurbeleid, of een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten⁵.

Het is aannemelijk dat door de verplaatsing van de waterwinning de ecologische ontwikkelingsmogelijkheden in het Habitatrictlijngebied het Wierdense veld positief worden beïnvloed. Echter, wanneer niet kan worden uitgesloten dat er kans bestaat op significante aantasting van de kwalificerende habitat(s) of soorten in het gebied, dient een passende beoordeling te worden gemaakt. Deze kan onderdeel zijn van het MER.

5.4 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Het huidige landschap en de effecten daarop van de waterwinning en de compenserende maatregelen zoals de buffer- en inundatiegebieden dienen te worden geschetst. Te denken valt aan:

- een beschrijving van het landschap met de belangrijkste landschappelijke kenmerken;
- een korte beoordeling van de visueel-landschappelijke waarde van het gebied;
- de aanwezigheid van cultuurhistorisch waardevolle elementen of structuren, en de mogelijke verdwijning, aantasting en/of inpassing hiervan.

In het MER dient op basis van een inventariserend onderzoek naar de archeologische verwachtingswaarde beschreven te worden welke archeologische (en mogelijk cultuurhistorische) waarden in het gebied aanwezig zijn, en op welke wijze er in de planrealisatie mee wordt omgegaan. Geef ook het voorkomen en de effecten weer op eventuele aardkundige en geomorfologische waarden.

5.5 Overige aspecten

Landbouw

In de startnotitie is aangegeven op welke wijze de effecten voor de landbouw (schade als gevolg van droogte of vernatting) worden bepaald. Deze effecten dienen gescheiden te worden beschouwd en niet met elkaar te worden verdisconteerd. De Commissie heeft in haar advies in overweging gegeven de methode Waterlood⁶ voor het bepalen van de effecten voor de landbouw te gebruiken.

⁵ In het Handboek Natuurdoeltypen, LNV 2001 staan alle doelsoorten.

⁶ Zie onder andere de website van STOWA, www.stowa.nl, hier is een aparte link naar Waterlood te vinden